

Posudek na diplomovou práci

Jana Podhráského

Třetí cesta – kritická reflexe z pozice liberalismu v díle F. A. Hayeka

Práce Jana Podhráského je věnována kritické reflexi tzv. třetí cesty v podání Anthony Giddense a spřízněných autorů. Základní teze, k níž autor v práci dospívá a kterou se snaží doložit, je poměrně rasantní tvrzení, že všechny podobné pokusy najít nějaký, jak autor říká, „rozumný socialismus“ jsou jenom jednou z maskovaných variant klasické socialistické utopie, která se staví proti svobodné společnosti, volnému trhu a racionálnímu podnikání. Tento ideový střet má ostré dualistické zarámování. Na jedné straně máme liberální stoupence svobodné společnosti, jako je Friedrich A. Hayek. Na straně druhé tentokrát nestojí tzv. explicitní socialismus s jeho snahou o zrušení soukromého vlastnictví, plánované hospodářství a maximální státní regulaci lidského chování, neboť tento tzv. explicitní socialismus totiž prohrál historicky a zdiskreditoval se teoreticky. Protikladem liberalismu se nyní stávají různé formulace třetí cesty, které avšak podle autorova soudu, jenom maskují staré socialistické učení v lépe přijatelných formulacích. V nových sudech se skládá staré socialistické víno, jež stále slouží jako opium intelektuálů. To je pointa, ale i předpoklad. Autor totiž tuto myšlenku od počátku předpokládá, jak ukazuje jeho 1. kapitola, jež má být rozbořením třetí cesty, ale spíše je připomínkou hlavních hayekovských polemických tezí. Červenou nití celé práce je ovšem idea spravedlnosti, neboť právě v ní autor spatřuje spojnici staré a nové verze socialismu.

Může zarazit, že se autor poměrně málo věnuje konkrétnímu rozboru jednotlivých myšlenek argumentů Anthony Giddense či jiných stoupenců třetí cesty. Jakmile je připomenuta nějaká jejich myšlenka, stočí se vzápětí autorův výklad do zavedených kolejí hayekovské kritiky socialismu, protože právě to je totiž z autorova pohledu ten pádný argument, který demaskuje pravý obsah idejí třetí cesty. Konkrétního rozboru třetí cesty se tedy nedočkáme, protože teoretickým záměrem není její výklad, ale naopak důkaz, že se nejedná o nic jiného než o reformulacemi tzv. explicitního socialismu, a tak v podání autora jde vždy o frontální útok, nikoli o nějakou okružní jízdu. Tato metodologická slabost práce ale není tolik vadou autora samotného, jako spíše manichejského způsobu myšlení, který je vlastní neoliberálům Hayekova ražení.